

HITEK-ARRANGEMENTER EFTERÅR 2020

IDA 25 år og ingeniørbladenes historie

v/ redaktør, ingeniør Erik Lyngsø Petersen, direktør, ph.d. Henrik Harnow, Sønderjyllands Museer og seniorforsker, arkivar Peter Fransen, Rigsarkivet

Torsdag 17. september 2020, kl. 17.00 – 20.00 Arr.nr. 336737

IDA, Kalvebod Brygge 31-33, 1780 København V

Historien om de danske ingeniørtidsskrifter fra det første Ingeniøren udkom i 1892 er en fortælling om en konjunkturfølsom branche, som også blev brugt i rivaliseringen mellem ingeniørforeninger. Mange husker endnu den periode fra sidst i 1960'erne, hvor alle medlemmer til manges forundring fik tilsendt de to konkurrerende ugeblade fra hhv. Dansk Ingeniørforening og Ingeniør-Sammenslutningen. Men også under den store 'titelkrig' i 1920'erne blev ingeniørernes blade brugt i slagsmålet mellem foreningerne.

I 1995 fusionerede de to gamle ingeniørforeninger, Dansk Ingeniørforening og Ingeniør-Sammenslutningen til IDA. En ny forening var skabt, men fusionen var først lykkedes i tredje forsøg, og der var fortsat både modstand og tvivl i baglandet - ville fusionen gå godt? Siden er IDA vokset fra 55.000 til 126.000 medlemmer og er en af landets største og væsentligste faglige organisationer. De to historikere Henrik Harnow og Peter Fransen, der for nylig har udgivet bogen om Ingeniørforeningen, IDA's første 25 år 1995 – 2020 "Teknologisk Viden og Netværk i Forening", diskuterer den komplekse og problemfyldte baggrund fra de første uddannede ingeniører over den lange vej til en samlet forening, selve fusionen og IDA's udfordringer og succeser frem til i dag. De diskuterer også, hvordan foreningen står i dag, dens betydning og de udfordringer, der tegner sig i fremtiden.

Bauhaus skolen

v/ professor emeritus Carsten Thau, Kunstakademiets Arkitektskole

Tirsdag 6. oktober 2020 kl. 16.30 – 18.30 Arr.nr. 336738

IDA, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København

Bauhaus skolen eksisterede kun i 14 år og blev nedlagt af nazisterne i 1933. Bauhaus er ikke blot den mest indflydelsesrige i den moderne arkitektur og formgivning, den hører også hjemme blandt de stærkeste forsøg på at udtrykke arkitekturens ønske om at intervenere i sin tid, til at kile sig ind imellem den givne situation og mulige fremtider. Ganske vist havde 1. Verdenskrig ikke sat en ridse i storbyerne, som det blev tilfældet med 2. Verdenskrig, men bolignøden i Tyskland var enorm og landet var tvunget i knæ som følge af Versaillesstraktatens krav om massive krigsskade-erstatninger, der i omfattende dele af befolkningen blev opfattet som en national krænkelse. Dertil kom kriser i økonomien og voldsom politisk ustabilitet.

Bauhaus skolen udfoldede sig i denne vanskelige situation. Den startede i Weimar i 1919 og ville skabe positive ledetråde for samfundets materielle kultur og de dermed forbundne livsformer. For arkitekter af den ældre generation har navnet Bauhaus en positiv klang som betegnelse for den skole, der så det 20. århundredes sociale og politiske problemer i øjnene og medvirkede til skabelsen af et arkitektonisk formsprog og design-principper, der skabte huse med en nøgtern enhed af skønhed og anvendelighed og udstyrede vores dagligdag med brugsgenstande, som var smukke - fordi de fungerer godt.

Den funktionalistiske bevægelse i arkitekturen har dog to ansigter. Den kan undertiden i yngre menneskers øjne bære skylden for fantasiløsheden i vores umiddelbare omverden, forstædernes øde, containerbyggeriet, maskinæstetikken osv. Bauhaus bidrog mere systematisk end andre centre i den funktionalistiske arkitektur til udfoldelsen af den moderne bevægelses systematiske program, og dens forgrundsfigurer som Walter Gropius, Mies van der Rohe, Kandinsky og Moholo-Nagy står stadig som moderne klassikere.

Historien om den danske industri- og ingeniørvirksomhed Radiometer

v/ cand. phil. i historie Hasse Lundgaard Andersen

Onsdag 21. oktober 2020, kl. 16.30 – 18.30..... Arr.nr. 336739

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

Radiometer blev grundlagt i 1935 af to unge civilingeniører, Carl Schrøder og Børge Aagaard Nielsen, og har formået at tage turen fra mellemkrigstidens beskyttende importregulering frem til 00'ernes globale konkurrencevilkår. Teknologihistorisk er Radiometer interessant og fortsat relevant som eksempel på succesfuld markedstilpasning, tidlig eksportorientering og videnskabeligt udsyn. Det oprindelige forretningsgrundlag – elektriske måleapparater til radiofabrikker – blev suppleret med elektrokemiske måleapparater til bestemmelse af pH-værdien i vandige opløsninger efter en henvendelse fra Carlsberg Laboratorium, der i kølvandet på den københavnske polio-epidemi 1952-53 blev fundament for en tredje produktlinje, kliniske apparater til bestemmelse af niveauet for blodgasserne ilt og kuldioxid i blodprøver fra kritisk syge patienter.

Ved frasalget i 2004 til amerikanske Danaher var Radiometer verdens førende producent heraf, og Hasse Lundgaard Andersen, der i maj 2020 udkom med bogen *Livsværk: Radiometer 1935-2004* på Gads Forlag, belyser i foredraget det dynamiske samspil mellem bratte skift i markedsmæssige rammevilkår, teknologisk fornyelse, organisatoriske ændringer og generationsskifte-problemer, der har givet den danske industrivirksomheds udvikling en høj grad af uforudsigelighed, men dermed også en særlig fascinationskraft.

Ingeniørerne og det britiske imperium

v/ Casper Andersen, lektor i idéhistorie, Aarhus Universitet

Onsdag 4. november 2020 kl. 16.30 – 18.30..... Arr.nr. 336740

IDA, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København

Ingeniørkunst og imperier hænger tæt sammen. Tænk bare på det romerske imperiums veje og vandveje. Forbindelserne var også tætte i det britiske imperium, der i løbet af 1800-tallet blev det største imperium verden endnu har set. I foredraget vil Casper Andersen fortælle om, hvilken rolle imperiets ingeniører spillede i en tid, hvor de store besiddelser blev holdt sammen af jernbaner, telegrafer, dampskibe og militærteknologier.

Forbindelserne gik også den anden vej forstået på den måde, at mens ingeniørerne formede imperiet, så formede imperiet også ingeniørerne. I takt med at imperiet voksede blev den britiske ingeniørprofession en imperial profession med hensyn til uddannelse, karriereveje og forretningsmodeller. Det gjaldt også i forhold til ingeniørernes selvforståelse, deres plads i populærkulturen og i litteraturen - ja selv placeringen af de rådgivende ingeniørers kontorer hjemme i London hang nøje sammen med imperiet.

Ingeniørernes historie viser, at imperiet eksisterede både ude i kolonierne og hjemme i Storbritannien. Den historie vil Casper Andersen fortælle blandt andet med udgangspunkt i sin bog *British Engineers and Africa 1875-1914* (London: Pickering & Chatto 2011).

Jens Olsens Verdensur

v/ urmager og konservator Søren Andersen

Torsdag 10. december 2020, kl. 16.30 – 18.30 Arr.nr. **336741**

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

Jens Olsens Verdensur er et af verdens mest præcise mekaniske ur - kendetegnet ved dets æstetiske udtryk og avancerede teknik, der består af 12 værker som tilsammen har over 14.000 dele. Uret stod færdigt i 1955, og er med sin fremtrædende placering på Københavns Rådhus en populær turistattraktion.

Verdensuret gennemgik en større reovering fra 1995 til 1997. Desværre er der siden opstået nye udfordringer – problemer som skulle løses. Planetværket blev forkert styret af Sol- og Måneværket, så planeterne kørte ujævnt. Nogle tandhjul skulle fornyes, fordi disse ikke var runde eller rummede små defekter. Adskillige kuglelejer skulle udskiftes. I efteråret 2017 begyndte uret for alvor at tabe tid for til slut at gå helt i stå. En reparation blev anslået at koste cirka 1,5 millioner kroner. I foråret 2019 lykkedes det så endelig for et politisk flertal på Rådhuset at sikre midler til at reparere uret. Der blev i marts 2019 afsat 1,2 mio. kr. til reovering af Jens Olsens Verdensur og rensning af klima anlægget. Desuden støtter Augustinus Fonden reparationen med en halv million kroner.

Overborgmester Frank Jensen (S) sad for bordenden, da beslutningen blev taget og udtaler: ”Jens Olsens Verdensur er blevet en del af Københavns identitet og et tilløbsstykke for turister fra både ind- og udland. Derfor er jeg meget glad for at, at det lykkedes os at finde de nødvendige midler til reparationen, som forventes afsluttet i efteråret 2019 – så vi alle igen kan glæde os over, at uret går, som det skal”. Søren Andersen vil i foredraget fortælle om urets historie samt om sine erfaringer fra 1976 til i dag, hvor han for anden gang, sammen med sine dygtige medarbejdere – brdr. Sten og Jørgen Hegner, adskiller uret efter de sidste 20 års drift.

Inden foredraget serveres glögg og æbleskiver fra kl. 16.00

Et dansk akustikfirmas historie

v/ civilingeniør Ulrik Danneskiold-Samsøe

Mandag 18. januar 2021, kl. 16.30 – 18.30 Arr.nr. **336742**

IDA, Kalvebod Brygge 31-33, 1780 København V

Akustikfirmaet Ødegaard & Danneskiold-Samsøe A/S blev startet i en kælder i 1980 af de to unge maskiningeniører, John Ødegaard og Ulrik Danneskiold-Samsøe, der (som maskiningeniører) i perioden 1972-1975 delte kontor på Danmarks Tekniske Universitet. Foredragsholderen, *Ulrik Danneskiold-Samsøe*, vil fortælle, hvordan ideen opstod og i årene 1980–2005 dannede grundlag for et af verdens førende rådgivende ingeniørfirmaer inden for akustik, støj og vibrationer i mekaniske konstruktioner.

I mere end 25 år betjente firmaet kunder fra hele verden. Primært inden for marine-, jernbane- og olie/gas industrien, men også - i mindre grad – inden for byggeri og industri. I 2005 blev virksomheden købt af Lloyds Register. På det tidspunkt havde den en eksportandel af salget på 85% og cirka 65 medarbejdere.

Ulrik Danneskiold-Samsøe vil komme ind på de gode forudsætninger, der på det tidspunkt var i Danmark. Nemlig loyale, stabile og dygtige medarbejdere, en stor søfartsindustri, et enestående samarbejde med DTU, i startfasen en god opbakning fra Brüel & Kjær, en støjlovgivning, hvor Danmark lå i front, og et tillidsfuldt samarbejde med kundebranchernes andre aktører.

Forslag til nye arrangementer

HITEK's bestyrelse ajourfører løbende en liste over potentielle muligheder for arrangementer. Selv om bestyrelsen er bredt sammensat og har en stor kontaktflade til teknologihistoriske miljøer, er vi alligevel i høj grad afhængige af input fra medlemmerne og andre med interesse for historisk teknologi.

HITEK's arrangementer fastlægges af bestyrelsen. De fleste af det kommende halvårs foredrag og ekskursioner udvælges fra den ajourførte liste ud fra aktualitets- og tilgængelighedskriterier. Da bestyrelsen kun planlægger et halvår ad gangen, er det muligt at agere hurtigt på forslag fra medlemmerne.

Alle, der har forslag eller ideer til teknologihistoriske indslag bedes henvende sig til et af bestyrelsens medlemmer, dels for at øge kvaliteten af og variationen i arrangementerne, dels for at programmet i så høj grad som muligt kan komme til at afspejle medlemmernes interesser.

Administrative oplysninger

Indmeldelse i HITEK kan ske via selskabets hjemmeside ida.dk/hitek eller telefonisk til HITEK's sekretariat på telefon 3318 4848.

Tilmelding til HITEK's arrangementer kan ske telefonisk til HITEK's sekretariat på telefon 3318 4848 eller på ida.dk/arrangementer.

Udskriv deltagerlister for arrangementerne:

Login på mit.ida.dk under "Kommende arrangementer" og klik på "Vis alle mine arrangementer". Der kommer en liste frem med de arrangementer, du er tilmeldt, og herunder kan du se deltagerlisterne for de enkelte arrangementer.

HITEK's bestyrelse pr. 1. marts 2020

Klaus Thiesen	<i>formand</i>	civilingeniør	klaus.thiesen24@gmail.com
Palle Sørensen	<i>næstformand</i>	civilingeniør	lotteogpalle@mail.dk
Else Roager Simonsen	<i>sekretær</i>	akademiingeniør	ers.trekro@mail.tele.dk
Jens Brendstrup		akademiingeniør	jbr@cowi.dk
Hans Otto Kristensen		civilingeniør	hokmarine@mail.dk
Ole Mørk Lauridsen		professor, vicepresident	ole_ml@post3.tele.dk
Lars Kristian Legaard		ingeniør	brugsebakken@tdcadsl.dk
Eigil Steen Pedersen		civilingeniør	espprivat@mail.dk
Louise Skyggebjerg		ph.d. i teknologihistorie Teknologihistorie DTU	louise.skyggebjerg@gmail.com
Laila Zwisler		cand.scient. Teknologihistorie DTU	lazw@fysik.dtu.dk